

Sessió Inaugural
del Curs Acadèmic de 1905 a 1906

celebrada'l dia 14 d'Octubre de 1905

MINISTERIO
DE CULTURA

Junta Directiva

de 1905 a 1906

PRESIDENT	D. Lluís Domenech y Montaner
VICE-PRESIDENT	» Joaquim Lluhí y Rissech
SECRETARI GENERAL	» Lluís M. ^a Angelon
VICE-SECRETARI	» Lluís Labarta
TRESORER	» Joan Vilanova
COMPTADOR	» Joan Almirall y Forasté
BIBLIOTECARI	» Joaquim Duran Trincheria
CONSERVADOR	» Antoni Rubió y Lluch
VOCAL	» Jaume Cruells y Sellarés
»	» Joseph M. ^a Draper
»	» Joan Freixas y Freixas
»	» Joan Girona
»	» Joseph Pascó
»	» Sixte Quintana
»	» Pere Santaló

Juntes de les Seccions

Literatura

D. Joaquim Botet y Sisó	<i>President</i>
» Carles de Fortuny	<i>Vice-president</i>
» Ignasi de Janer	<i>Secretari</i>
» Joseph O. Martorell	<i>Vice-secretari</i>
» Carles Delmas Netto	<i>Revisor de Comptes</i>
» Antoni Rubió y Lluch	<i>Vocal Directiva</i>
» Pere Santaló	» »
» Andreu Giménez Soler	<i>Vocal Biblioteca</i>

Belles Arts

D. Joseph Thomàs Bigas	<i>President</i>
» Eusebi Arnau	<i>Vice-president</i>
» Manuel Duran	<i>Secretari</i>
» Manuel Ballarin	<i>Vice-secretari</i>
» Jaume Bayó	<i>Revisor de Comptes</i>
» Lluís Labarta	<i>Vocal Directiva</i>
» Joseph Pascó	» »
» Manuel Cusí	<i>Vocal Biblioteca</i>

Ciencias Morals y Políticas

D. Frederic Puig Samper	<i>President</i>
» Frederic Pujulà y Vallès	<i>Vice-president</i>
» Joseph Carner	<i>Secretari</i>
» Alexandre Jaumandreu	<i>Vice-secretari</i>
» Llorenç M. ^a Alier	<i>Revisor de Comptes</i>
» Joaquim Lluhí y Rissech	<i>Vocal Directiva</i>
» Jaume Cruells y Sellarés	» »
» Joseph Bertran y Musitu	<i>Vocal Biblioteca</i>

Ciencias Exactes y Naturals

D. Joseph M. ^a Roca Heras	<i>President</i>
» Joan A. Vidal de Solano	<i>Vice-president</i>
» Joseph Fontbona y Ventosa	<i>Secretari</i>
» Daniel Girona y Llagostera	<i>Vice-secretari</i>
» Gabriel Estapé Pagès	<i>Revisor de Comptes</i>
» Joaquim Duran	<i>Vocal Directiva</i>
» Joan Freixas	» »
» Lluís Llagostera y Pascual	<i>Vocal Biblioteca</i>

Agricultura

D. Manuel Raventós Domenech	<i>President</i>
» Casimir Brugués	<i>Vice-president</i>
» Joan Parés Balari	<i>Secretari</i>
» Joan Ortelli	<i>Vice-secretari</i>
» Francesc Casas y Font	<i>Revisor de Comptes</i>
» Joan Vilanova	<i>Vocal Directiva</i>
» Joseph M. ^a Draper	» »
» Geroni Moragas	<i>Vocal Biblioteca</i>

Indústria

D. Joaquim Rivera Cuadrench	<i>President</i>
» Joseph Vinyas	<i>Vice-president</i>
» Joseph Galbany	<i>Secretari</i>
» Pere Peig y Abellà	<i>Vice-secretari</i>
» Pau Brugués Puigdengolas	<i>Revisor de Comptes</i>
» Joan Almirall Forasté	<i>Vocal Directiva</i>
» Joan Girona	» »
» Carles Bonet y Duran	<i>Vocal Biblioteca</i>

Comerç

D. Eusebi Güell y Lopez	<i>President</i>
» Joan Tusquets Marced	<i>Vice-president</i>
» Ramon Galera Planas	<i>Secretari</i>
» Enric Gil Ramonet	<i>Vice-secretari</i>
» Blas Fontanals	<i>Revisor de Comptes</i>
» Lluís M. ^a Angelon	<i>Vocal Directiva</i>
» Sixte Quintana	» »
» Joan Par y Tusquets	<i>Vocal Biblioteca</i>

Memoria del Secretari

D. Lluís M.^o Angelon

SENYORS:

EN descàrrec de la fadiga que la meua veu ha de produir a la vostra atenció, no invocaré altra cosa que la costum, ininterrompuda desde la fundació de l'Ateneu, y que ha arribat a pendre aspectes d'imposició reglamentaria. Escolteu, doncs, ab resignació, el resum de la tasca portada a terme per aquesta societat durant el finit exercici.

Edifici

Qüestions de veritable trascendencia pera l'Ateneu ha tingut d'abordar y resoldre la Junta Directiva. Entre elles ocupa'l primer lloc el problema de local. Se trobà la Junta Directiva ab un estat de litigi entre la corporació y D. Juli M.ª de Parellada per concepte del contracte anteriorment celebrat ab motiu de l'adquisició de la casa núm. 6 del carrer de la Canuda.

La Junta General celebrada'l dia 27 del mateix mes en el gran saló de la casa Llotja resolgué definitivament

la qüestió, com tots sabeu, acordant l'adquisició de conformitat ab les bases condicionalment pactades.

Ràpidament se posà per obra, vencent, sense vacil·lacions ni contratemps, els obstacles documentals que podien oposar-s'hi, la compra de la casa. El dia 20 de Maig següent la Junta Directiva en ple, constituïda a l'indicada casa del carrer de la Canuda, firmà, juntament ab el senyor Parellada, l'escriptura de compra-venda de l'edifici; y en el mateix acte prengué possessió real del mateix, a presencia y segons instrument notarial de D. Guillem A. Tell y Lafont. No descuidà tampoc la Junta l'immediata adaptació del nou edifici a les necessitats y serveys de l'Ateneu, y encarregà l'oportú projecte y la realisació de les obres estrictament indispensables a l'arquitecte D. Joseph Font y Gumà, qual competencia considero innecessari posar de relleu. En aquest estat de realisació de les obres se troba avuy la qüestió, com també en el trànsit del règim econòmic sostingut desde l'any 1860, al que va sancionar la Junta General de 27 de Març prop-passat, tenint en compte no sols les obligacions transitories creades per l'adquisició del local, sinó també la depreciació de la moneda, l'encariment general de les coses, el desnivell entre les quotes de l'Ateneu y la de sos similars en aquesta ciutat y en tota Espanya, y el desitg d'atendre ab major y més sistemàtica aixamplitut a augmentar y completar armònicament la Biblioteca.

La Junta Directiva's proposa invertir el menor temps possible en les obres y en el trasllat de l'Ateneu al que ha de constituir son hostatge definitiu. Abriga la confiança de que, passant per sobre de totes les opinions y les diferencies un aire de serenitat y fredor, la nostra benvolguda institució arrelarà en el casal de que ja disposa, adquirint aquella consolidació darrera y més alta que les institucions reben quan emmotllen y confonen sa vida ab un immoble de sa propietat, que ve a ser la consagració de la potencia, pera les obres fil·les, com l'Ateneu, d'una gloriosa iniciativa privada.

Socis

A judicar pel número de socis, may havia sigut tant pròspera, en aquest sentit, la vida de la corporació: 1.320 eren els residents y 89 els transeunts en Juny de 1904, o siga un total de 1.409. La xifra s'ha mantingut quasi bé la mateixa. En el mes de Juny prop-passat éren 1.327 els residents y 77 els transeunts, formant un total de 1.404. Si bé'n resulta una perdua de 5 comparant els totals, s'observa haver augmentat el nombre dels residents, que constitueixen la base principal de la corporació.

Personal

Vacant desde'l mes d'Agost de 1904 el càrrec d'Administrador de l'Ateneu, la Junta Directiva va trobar convenient la supressió de dit càrrec y la creació d'un de nou, baix la denominació d'Oficial major de Secretaria y Biblioteca, que respongues no sols a les necessitats administratives, sinó també a les intelctuals y bibliogràfiques, designant pera desempenyar-lo a D. Miquel dels Sants Oliver y Tolrà, advocat y escriptor públic.

Estat econòmic

Per lo que respecta a l'exercici de que's dóna compte, s'han de distingir dos extrems: l'exercici normal de la societat, o sia la liquidació dels ingressos y gastos ordinaris, y lo que'n podriem dir presupost extraordinari motivat per l'otorgació de l'escriptura de compra de l'edifici tantes voltes repetit y pels acorts presos en la Junta General també recordada.

La Junta Directiva té'l gust de manifestar, per lo que respecta al primer, que queda normalisada la vida econòmica de la societat de la pertorbació que havia introduït en la mateixa, durant el penúltim exercici, l'infidelitat d'un ex-Administrador, sobre la qual no s'ha d'insistir per haver-sen donat compte en la Memoria precedent.

No obstant aqueix obstacle, la liquidació s'ha tancat ab un *superàbit* notable. Hi ha hagut un excés d'ingressos sobre lo presupostat de 7.500'55 pessetes, y una disminució de gastos sobre'l mateix presupost de 6.342'57, que sumades donen el *superàbit* definitiu de 14.793'12.

Els gastos extraordinaris de la compra de la casa han sigut sufragats ab l'aplicació del producte de la venda de valors acordada per la Junta General. En virtut del mateix, s'han venut els següents valors de la propietat de l'Ateneu: 200 obligacions municipals al 5 %; 29.500 pessetes nominals de Deute Amortisable y 35.000 pessetes nominals de Deute Interior, qual líquit ha sigut en conjunt de 156.596'88 pessetes efectives. Y s'ha satisfet, en cambi, entre pagament a compte al senyor Parellada (125.000 pessetes), interessos adelantats de préstams, liquidació de drets reals, etc., la suma de 161.804'60. La diferencia l'han sufragada'ls ingressos ordinaris de l'Ateneu, y, això no obstant, s'ha obtingut al liquidar-los l'excés que queda exposat. Això mateix ha de convèncer als senyors socis de la realitat escrupulosa a que procuren subjectar-se'ls projectes econòmics de la societat, a fi de que no resultin fallits els càlculs ni ilusories les esperances.

Biblioteca

Antiga preocupació de les Juntes Directives ha sigut la d'anar ampliant y modernisant la Biblioteca. La consignació de que actualment disposa, 11.500 pessetes, es a totes llums insuficient, si's té en compte que les suscrip-

cions a revistes y periòdics absorbeixen una suma importantíssima de la mateixa y que la gran majoria d'aquestes suscripcions procedeixen de l'extranger y han d'esser satisfetes ab el gravós sobrepreu del cambi. Ni són tant sols les adquisicions y suscripcions les úniques despeses d'aquest servey: l'enquadrernació'n forma també part indispensable, y que no pot aplaçar-se ab molta freqüència sense perill de malbaratar llibres y coleccions importants.

Malgrat aqueixes contrarietats, en l'últim curs s'ha anat accentuant l'adquisició d'obres ab la mira posada, en primer terme, a seguir el moviment científic y literari del nostre temps, a mida que's desenrotlla; y, en segon terme, a completar, tant com els recursos econòmics ho permeten, els buids, llacunes, desigualtats y faltes d'equilibri produïdes per alternatives diverses d'activitat o negligencia, d'escassetat o d'abundor en els crèdits anyalment concedits. Aquesta es la tasca en que's proposa perseverar la Junta Directiva, donant a les adquisicions que's facin, fòra de les novetats y publicacions recents, un caràcter sistemàtic, ab la deguda ponderació entre totes les branques de l'intel·ligencia. Entra, per últim, en sos propòsits, transferir al capítol de Biblioteca'l *superàbit* general, o la major part d'ell quan raons de prudencia no aconsellin fer-ho de l'integritat, lo qual permet esperar que, de fet, se dupliqui la suma disponible y, per consegüent, l'atractiu y utilitat dels nostres gabinets de lectura, necessitats també d'una reorganissació y catalogació més racional y moderna, desde fa temps preparada.

Vida corporativa

No cal ocultar que les preocupacions d'ordre material y constitutiu distreuen l'atenció de les societats, apartant-les momentaniament d'aquelles altres preocupacions que constitueixen el fi essencial de la seva existencia. Així,

doncs, si no en quant a la qualitat, en quant al nombre de les manifestacions científiques, la vida de l'Ateneu s'ha ressentit en certa manera de la concentració de l'activitat posada en assegurar els medis materials pera que sos fins intel·lectuals y de cultura puguin desenrotllar-se, d'una vegada pera sempre, ab definitiva independència y seguretat; y ha sofert també de l'esverament general dels esperits y de la fermentació de passions vives que donen ara a Barcelona l'aspecte d'un campament aon s'ajunten ab recel tots els exèrcits y totes les idees.

Això mateix fa més meritori l'esforç dels qui, substrayent-se a les atmòsferes o massa exaltants o massa depriments que aquí lluiten y se combinen, no han volgut deixar deserta la tribuna acadèmica y s'han acullit a ella pera prosseguir la tradició científica d'aquest centre.

Després de l'inauguració, els dies 23 y 30 de Novembre y 14 de Desembre, nostre distingit consoci D. Joseph Antich va donar tres conferències sobre'l tema *Evolución de la moral*, tractant en la primera del *Triunfo de la ciencia*, com a nova base ètica oposada a les antigues morals revelades o contingudes en un origen religiós; fixant en la segona les antítesis y concordancies entre *La ley de amor y la ley de lucha*, y explanant en la tercera l'*Idealismo* de l'avenir, fusió y aliança suprema entre'ls principis egoista y altruista, sols aparentment contradictoris. Les conferències resultaren molt interessants pel cúmul de conceptes que vingueren a remoure; y's varen veure sumament concorregudes.

Altres dues conferències pogueren escoltar els senyors socis, donades per D. Ròmul S. Rocamora, el dia 1.er de Desembre, sobre'l *Concepte de la crítica*, y el 15 del mateix mess obre'l tema *Notes pera un capítol d'història contemporània de la literatura catalana*, consideracions llargament desenrotllades per l'autor respecte a l'«escola reusenca».

Un jove aficionat que ha residit a Portugal per molt temps, D. Ignasi Ribera y Rovira, en una serie de vuit conferències, que començaren el 4 de Janer, acabant el

25 de Febrer, va fer un resum expositiu de l'*Art y Literatura portugueses*, especialment dels contemporanis, tractant primer de la pintura, de l'arquitectura, de les arts gràfiques, de la caricatura y de la música, y il·lustrant per medi de projeccions ben enteses y d'audicions musicals preparades ab l'ajuda d'apreciables artistes el text de ses explicacions; y després donà una impressió de conjunt de la literatura portuguesa contemporania, desde Almeida Garrett y Alexandre Herculano fins a Tomas Ribeiro y Anther de Quental, ab el generós intent de popularisar la noció d'una cultura ibèrica, tant poc apreciada y coneguda com interessant y ferma.

L'anunciada celebració del centenari del *Quijote* donà lloc al jove erudit y cervantista D. Joan Givanel pera tractar distints temes relacionats ab tal aconteixement literari. El dia 25 de Novembre s'ocupà de *La biblioteca caballeresca de Don Quijote*, passant revista crítica y bibliogràfica, ab molt notable erudició, a tots els llibres esmentats en el famós escritini; y més endavant (1.er, 8, 15, 22 y 29 de Març) tractà de tota *La labor cervantina*, en ses *Obras menores: Viaje al Parnaso, Galatea, Persiles y Segismunda, Comedias y entremeses*, y, per últim, el *Quijote*.

Un curs d'innegable mèrit ha resultat d'una altra serie de conferencies degudes al Dr. D. Tomàs Carreras y Artau, també jove consoci nostre, dedicades a tema cervàntic. Durant quinze vetllades, desde l'11 de Març fins al 27 de Maig, va admirar a l'auditori ab una curiosíssima investigació sobre *La psicología colectiva del Derecho y en el Quijote de un modo especial*, explanant punts de vista nous, plens d'interès y amenitat, y desentranyant les idees jurídiques atresorades per la conciencia així científica com popular, y manifestades principalment en el *Quijote*, sense oblidar-se de la tradició jurídica de Catalunya, recullida en sos filosops.

Nostre antic company D. Frederic Rahola volgué oferir-nos, el dia 23 de Març, les primicies del seu hermós llibre *Sangre nueva*, llegint entre'ls aplaudiments de la

concurrència alguns de sos capítols més nodrits; el coronel D. Joan de Careaga disertà'l dia 3 de Maig sobre *La guerra ruso-japonesa bajo el aspecto internacional de Europa*; y, per últim, D. Guillem Graell, campió de les idees econòmiques de Catalunya, secretari general del «Fomento del Trabajo Nacional», donà'l dia 13 d'aquell mes una important conferència sobre *El proteccionismo y el problema de la producción*.

Diguem, ademés, que l'Ateneu ha tingut obertes ses portes als «Estudis Universitaris Catalans», qual inauguració de curs va celebrar-se en el nostre saló de càtedres, y quals assignatures de Dret Civil català, Historia de Catalunya y Literatura Catalana s'expliquen en aquest mateix local; recordem que's va començar un curs d'àrabe clàssic, a càrrec del senyor Giménez Soler, avuy catedràtic de Zaragoza; que l'«Orfeó Barcelonès», el dia 1.er de Febrer, va obsequiar a l'Ateneu ab un concert que posà de manifest el paper lluhit que fa dita societat dins el moviment orfeònic d'aquesta terra; que l'«Aplec Catalana» va celebrar aquí una festa en honor d'en Mistral per haver merescut el premi Nobel; que una brillant exposició de reproduccions en fotografia inalterable al carbonó donà a conèixer els treballs artístics de la casa Braunn-Clement & Cie, de Donach-París, concentrant en tota l'amplitud d'aquest saló les obres mestres dels més famosos museus d'Europa; y, en fi, que l'Ateneu ha servit de hostatge provisional a repetides obres de cultura y progrés, cedint ses dependències pera sessions y treballs preparatoris.

Morts

Durant l'exercici la mort, jamay inactiva, ha anat aclarint les nostres files. Heus-aquí'l buid que ha obert entre nosaltres:

D. Antoni Salvat Martí.
D. Joseph Blanch Roman.
D. Joseph Gomez Acebo.
D. Jaume Escofet Milà.
D. Joan Guarro Elias.
D. Joseph Solsona y Isern.
D. Antoni M.ª Girona.

Com veyeu, entre'ls desapareguts hi figura D. Frederic Nicolau, que desempeñà ab zel y lluhiment la presidencia de la corporació.

També ha mort, lluny de nosaltres, en son poble nadiu d'Asturies, un altre antic president d'aquest Ateneu, don Ramon de Luanco, ex-catedràtic y rector de l'Universitat de Barcelona, que tant entusiasta fou de la nostra societat y tant contribuí a enfortir-la. Que descansin tots en la pau del Senyor.

Actes en que ha intervingut l'Ateneu

Seguint ses tradicions, ha pres part en totes aquelles qüestions de cultura o d'interès patri que s'han anat presentant. Cal recordar l'intervenció que ha sostingut respecte a l'edifici de Santa Agueda a fi de que pugui integrar-se al Palau de l'Arxiu de la Corona d'Aragó, y la que ab tota energia li han obligat a pendre l'explossió d'una bomba al carrer de Fernando'l dia 17 de Novembre de l'any passat, y la d'una altra a la Rambla de les Flors, el dia 3 de Setembre del corrent, fent arribar als poders públics la protesta indignada de Barcelona, denunciant la vergonyosa indefensió en que se la deixa y convenint ab les demás societats econòmiques y de cultura una acció de defensa adequada a tals circumstancies.

Tal ha sigut, senyors, pobrement ressenyada, la feina

del curs passat. Venim a inaugurar-ne un altre y desitgem y esperem que sigui profitós. Estem impacients pera sentir la veu autorisadíssima que ha de començar-lo ab una de ses més reconcentrades y sòlides investigacions. Escoltem-la.

HE DIT.

MINISTERIO
DE CULTURA

Discurs del President

D. Lluís Domenech y Montaner

Aquest any el President, senyor Domenech, llegí, en concepte de discurs inaugural, l'introducció inèdita de l'*Historia de l'art romànic a Catalunya*, obra en la qual treballa l'autor fa molts anys y aont apareixerà l'introducció de referencia.

Planes del 1950

El Ministerio de Cultura

MINISTERIO
DE CULTURA

